

Beslut

Datum
2018-11-22

Diarienummer
531-3422-2017

Naturvårdsverket
c/o Norconsult AB

Beslut om att återställning av Järleån vid Järledammen, Nora kommun, kan antas medföra betydande miljöpåverkan

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av tidigare gällande 6 kap 5 § miljöbalken (1998:808) att återställning av Järleån vid Järledammen, Nora kommun, kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Beskrivning av ärendet

Naturvårdsverket har för avsikt att ansöka om tillstånd för återställning av Järleån vid Järledammen i Nora kommun. Samråd med Länsstyrelsen, kommunen och de enskilda som kan antas bli berörda har hållits. Naturvårdsverket har dessutom beslutat att i tidigt skede samråda med en utökad krets.

Denna samrådsprocess påbörjades innan det nya 6 kapitlet i miljöbalken trädde ikraft den 1 januari 2018. Bedömningen görs därför enligt det tidigare gällande 6 kap. 5 § miljöbalken och Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar i enlighet med övergångsbestämmelserna till dessa regler.

Motivering till beslutet

Järleån utgör riksintresse för naturvården då ån och ådalen hyser skyddsvärda arter och en av södra Sveriges längsta outbyggda forssträckor i ett medelstort vattendrag. Järleån vid Järle kvarn är ett statligt ägt naturreservat och utpekat som Natura 2000 område. Områdets huvudsakliga naturtyp är mindre vattendrag”. Denna naturtyp samt flera utpekade arter kopplade till naturtypen har ogynnsam bevarandestatus och miljö kvalitetsnormen god ekologisk status uppnås inte för den berörda vattenförekomsten Järleån/Dyltaån.

Området kring Järle och Järle kvarn utgör riksintresse för kulturmiljövården. Motivet för riksintresset är odlingslandskap i anslutning till Järleån och den värdefulla bergslags- och bruksmiljön, som lokaliserats till platsen eftersom Järleåns forsande vatten kunde tämjäs och utnyttjas för anläggandet av en stångjärnshammare. Järle stadslager och enskilda fornlämningar i området skyddas enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950).

2018-11-22

531-3422-2017

Länsstyrelsen bedömer att den föreslagna återställningen av Järleån vid Järledammen innebär påtaglig skada på kulturmiljövårdens riksintresse samtidigt som genomförandet av åtgärderna är en förutsättning för att uppnå gynnsam bevarande status för Natura 2000 området och uppnå miljö kvalitetsnormen om god ekologisk status. Den påtagliga skadan på kulturmiljön består i att mark- och vattenanvändningen förändras på ett sådant sätt att kulturhistoriska och estetiska värden går förlorade. Den planerade åtgärden består i att den dämmande funktionen i stort sett försvinner. Det medför att platsens förmåga att illustrera hur vattnet har samlats upp och reglerats för att utvinna energi för olika ändamål under olika tider försvinner. Vattenspegeln uppströms har uppstått som ett resultat av hushållningen med vattenresursen och utgör en illustrativ och pedagogisk kontrast till det i övrigt strömmande vattnet. När den försvinner går en central beståndsdel av den kulturhistoriskt värdefulla helhetsmiljön förlorad.

Dammen anlades i sin ursprungliga form för att driva en stångjärnshammare och har senare anpassats till nya behov i takt med järnbruket utveckling och anläggandet av andra tidigindustriella verksamheter (bl.a. såg och kvarn). Både dammen och bebyggelsemiljön i Järle utgör ett tidigt uttryck för statens önskan att kontrollera mark- och vattenresurser som visar hur den statliga politiken innebar att landskap förändrades.

Det är en central del av bergslagens kulturhistoriska utveckling och kulturlandskap som påverkas på ett sådant sätt att landskapets förmåga att illustrera platsens historia i väsentliga delar går förlorade. Vidare bedömer Länsstyrelsen att områden som skyddas enligt 2 kap. kulturmiljölagen också kommer att påverkas. Nora kommun har i sin översiktsplan antagen 2017 angivit att åtgärder som kan påverka kulturvärden negativt inte får vidtagas samt att områdesbestämmelser ska tas fram till skydd för platsens kulturhistoriska värden.

Med anledning av detta och med hänsyn till vad som framgår om bedömningar utifrån projektets lokalisering i bilaga 2 till förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar bedömer Länsstyrelsen att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt den tidigare gällande 6 kap. 5 § miljöbalken.

Av detta följer att samråd ska ske även med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. I den samrådsredogörelsen som lämnats till Länsstyrelsen framgår de yttranden och synpunkter som har lämnats in från Nora kommun, myndigheter, föreningar, enskilda tillsammans med Naturvårdsverkets kommentarer. Länsstyrelsen bedömer att samråd redan genomförts med de som kan antas bli berörda. I bilaga A2 och A3 till samrådsredogörelsen sammanfattas de synpunkter som Länsstyrelsen i huvudsak har framfört under samrådet. Det finns inte behov av något ytterligare tillägg från Länsstyrelsens sida i samband med detta beslut.

2018-11-22

531-3422-2017

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Peder Eriksson med Maria Hellström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också antikvarie Mia Geijer medverkat.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.